

Sisters Academy

mellem idealistisk kunstpædagogik og aktivistisk kulturforskning

Eksamensopgave i Kultur 2
af Fransiska Sejten

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Sisters Academy.....	4
Kulturbegreber og greb om kultur.....	6
Mellem demokratisering af kulturen og kulturelt demokrati.....	7
Æstetiske eksplosioner i dagliglivet.....	8
K for kunst, kreativitet og kvalitet i uddannelse.....	9
Pædagogisk kunst eller kunstnerisk pædagogik?.....	11
Konklusion.....	13
Litteraturliste.....	15

Indledning

Performancekunst, idealistisk kunstpædagogik, kultur- og uddannelsespolitik, æstetisering, instrumentalisering, anvendt kreativitet, tværfagligt kultursamarbejde og aktivistisk forskning. Mindre kan ikke gøre det. I hvert fald ikke, når man hedder Gry Worre Hallberg og Anna Lawaetz. Disse to kvinder er nemlig gået sammen om at skabe et radikalt kunstnerisk og uddannelsesmæssigt eksperiment kaldet *Sisters Academy*. Visionen er at etablere et akademi (først og fremmest på gymnasialt niveau) født af den æstetiske dimension, hvortil der ved hjælp af æstetiske og pædagogiske virkemidler skal udvikles sanselige læringsrum i karakter af affektive ruminstallationer og interaktive performances. Jeg gentager: mindre kan ikke gøre det.

Det er mildt sagt noget af en vision, der lægges for dagen. En udforskning af kunstens potentiale, kunne man vel kalde det. Eller hvad? For måske er spørgsmålet netop, om kunsten kan 'bære' et sådan pædagogisk uddannelseseksperiment på sine skuldre. Lidt corny kunne man spørge, om der i dette tilfælde måske nærmere er tale om kunstnerisk pædagogik, mere end der er tale om pædagogisk kunst? Eller måske er det slet ikke så sort på hvidt. Måske kan det være begge dele. Svaret på disse spørgsmål afhænger naturligvis af, hvilken kultur- og kunstforståelse man taler ud fra. Mit hovedærinde i denne opgave vil derfor være at nærme mig et svar ved først og fremmest at lade Gry og Anna tale deres sag. Jeg ønsker altså kort sagt at undersøge det kultur- og kunstsyn, der ligger bag *Sisters Academy*.

Men jeg vil selvfølgelig ikke lade dem tale alene. Derfor inddrager jeg nogle samtalepartnere, til en start i form af kulturforskere. Her vil jeg undersøge *Sisters Academy's* kulturbegreb i et spændingsfelt mellem det gode, det skønne, det komplekse og det reflektive kulturbegrebsamt se på, hvor eksperimentet befinder sig mellem demokratisering af kulturen og kulturelt demokrati. Herefter vil jeg bevæge mig videre til den stigende æstetisering af hverdagslivet, som norske kulturforsker Anne-Britt Gran har omtalt 'eksplosion'. Hun påpeger særligt de æstetiske eksplosioner som faretruende for Kunsten (med stort k), idet instrumentalisering i manges øjne gør k'et lille og uselvstændigt. Dette paradoks mellem instrumentalisering og kunstens selvstændighed benævnes ydermere i den tværæstetiske bestillingsanalyse *Spændvidder*, som en århusiansk forfattergruppe på Institut for Æstetiske Fag har udarbejdet. Heri omtales mere konkret nogle af de udfordringer, der kan være i at sammentænke kunst,

pædagogik og uddannelse. Endvidere belyses dele af kreativitetsforskningen, hvilket jeg også ønsker at diskutere vejledt af lektor ved Dramaturgi, Ida Krøgholt. Intentionen er her, at dette skal lede over i en afsluttende diskussion af Sisters Academy som pædagogisk kunst og/eller kunstnerisk pædagogik. Mit mål er altså også at foretage en kulturanalytisk undersøgelse af de styrker og svagheder, der ligger bag det visionære Sisters Academy. Og sidst men ikke mindst vil jeg i min undersøgelse afslutningsvist supplere med Jørn Langsteds ønskevistmodel, for at vurdere eksperimentets kunstneriske kvalitet i et balancepunkt mellem villen, kunnen og skullen.

Sisters Academy

For at forstå det kultur- og kunstsyn, Sisters Academy repræsenterer, skal det først og fremmest nævnes, hvad projektet er født af. Det er nemlig født af et håb kaldet *Sisters Hope*. Sisters Hope er en dansk performance-gruppe etableret i 2007 af Gry Worre Hallberg og Anna Lawaetz. Gruppen arbejder (med deres egne ord) i et krydsfelt mellem ”performance art, research, pedagogy and activism”¹. Det skal nævnes, at størstedelen af min empiri om Sisters Academy er hentet fra deres yderst detaljerede hjemmeside, diverse artikler og et akademisk interview foretaget af foromtalte Ida Krøgholt. Interviewet kommer jeg først ind på senere i opgaven, så dette afsnit vil derfor primært henvise til hjemmesiden. Når det er sagt, skal det ydermere nævnes, at de to stiftere bag projektet altså ikke bare er hvem som helst. Anna Lawaetz er foruden at være performer, ph.d.-studerende ved Institut for Kunst og Kulturvidenskab og derudover bl.a. teateruddannet fra The National Theatre School of Paris. Gry Worre Hallberg er både performer, kurator og ekstern lektor ved Performance design, RUC. Hun er medstifter af diverse organisationer, hovedkurator på Roskilde festivalens performance-program og kunstnerisk leder af Dome of Visions. En kvinde af visioner er vist ikke for meget sagt – og det er netop også visionen, der er det bærende i Sisters Academy. Visionen er nemlig (delvis inspireret af Rudolf Steiner) at skabe et mere poetisk og sanseligt uddannelsessystem helt fra børnehaven til academia. For at indkredse det en anelse har de dog valgt at starte med gymnasieskolen på nordisk plan. Søstreakademiet manifesterede sig første gang i foråret 2014 hos teater- og musiklinjen *Flow* på HF & VUC Fyn i Odense. 22 lærere, 175 elever og 12 performere deltog i

¹ <http://sistersacademy.dk/about/>

projektet, som varede to uger og blev støttet med 275.000 af Statens Kunstfond. Siden da har eksperimentet fået en del omtale, hvoraf størstedelen har været så god, at de nu har indgået et samarbejde både med en skole i Grønland, hvor de vil manifestere til juni 2015 samt en svensk skole i Malmø senere på året. Projektet må være særlig populært i Sverige, for det svenske PostkodLotteriets Kulturstiftelse har bevilget hele 4.4 millioner svenske kroner (!)

Konceptet er dog også vokset en del siden *Flow*-eksperimentet, eftersom projektet i Malmø indebærer et samarbejde mellem Sisters Hope og kulturscenen *Inkonst*. Dette samarbejde inddrager både performancekunstnere, lærere, såkaldte 'poetiske aktivister' og forskere. Idéen er her at etablere en midlertidig internatskole for at undersøge, hvordan skolen ville se ud i et samfund, der har den sanselige dimension i centrum². Sisters Academy er altså en potentiel skole i et sanseligt og poetisk samfundsparadigme, hvor målet er at få politisk indflydelse på uddannelsessystemet og dermed forankre de midlertidige eksperimenter.

Som nævnt i indledningen er den sanselige dimension båret frem af affektive ruminstallationer og interaktive performances vha. æstetiske og pædagogiske virkemidler. Disse virkemidler er særligt performancekunstneriske, idet akademiet arbejder ud fra "the tradition of immersive, interactive and interventionist performance art"³. Det vil m.a.o. sige at skolens elever og lærere først bliver immersed/nedsænket i et fiktivt univers, hvor to engelsktalende unheimliche tvillingesøstre kaldet Coco og Coca Pepper (a.k.a. Gry og Anna) forvandler skolen til en kunstpædagogisk performanceinstallation. Det interaktive element indebærer, at elever og lærere opfordres til at tage del i fiktionen, hvilket bl.a. betyder, at al undervisning skal foregå på engelsk (for at styrke det fiktive univers) og at de alle skal skabe sig et såkaldt 'poetic self' i form af både ydre og indre transformationer. Når disse transformationer (forhåbentlig) har fundet sted, bliver udfordringen at bringe dem med ud i det vi kalder virkeligheden. Heraf ses det tredje og sidste element omhandlende intervention, idet de to 'søstre' ligeledes håber på, at netop deres håb vil forplante sig hos lærere og elever, så de sammen kan håbe på et bedre og skønnere uddannelsessystem og rent faktisk også realisere dette i fællesskab.

² <http://sistersacademy.dk/about/inkonst/>

³ <http://sistersacademy.dk/about/>

Kulturbegreber og greb om kultur

Visionen om et bedre og skønnere uddannelsessystem leder mig videre til en lille snak om det gode og det skønne kulturbegreb. Siden oplysningstiden har der været nogle nuanceforskelle mellem det tyske og det engelske kultur- og civilisationsbegreb. ”I Wilhelm Humboldts tyske udgave refererede den civilisatoriske effekt til et dannelsesbegreb med fokus på individet og på kunst og æstetik (det skønne), mens Matthew Arnolds engelske udgave henførte den civilisatoriske effekt til den kollektive udvikling af sæder, skikke og moral (det gode).”⁴ Skal man forsøge at overføre disse begreber til Sisters Academys kulturforståelse, kan der vist ikke være nogen tvivl om, at de især repræsenterer det skønne kulturbegreb, idet de jo netop ønsker at danne de enkelte elever gennem kunstæstetiske virkemidler. Samtidig vil jeg også argumentere for, at det fælles gode er et væsentligt element i søstreakademiet – måske ikke som en decideret moral, men nok nærmere som en ny etik, der undersøger den gældende moral i den måde, vi mennesker (her særligt lærere og elever) omgås hinanden.

Foruden de to ovennævnte kulturdefinitioner, kunne jeg skrive en hel opgave om de mange andre mulige definitioner, der er kommet til gennem tiden. Dette vil jeg dog spare læseren for og i stedet lave en kort præsentation af det komplekse kulturbegreb. Ifølge en forskergruppe i nye kulturstudier rummer det komplekse kulturbegreb (mindst) fire dimensioner – væren og haven samt kunnen og gøren⁵. Gørendimensionen er særlig interessant for min case, idet den betegner, at ”kultur er noget, som nogen gør med noget (andet) over for nogen (andre), og som derfor er uadskilleligt fra et relations- og et praksisbegreb.”⁶ Og dette er jo lige præcis den form for kulturforståelse, Sisters Academy repræsenterer. Ydermere forgrener gørendimensionen sig i det performative og kropsligt-æstetiske felt, hvilket næsten ikke kunne være mere rammende for søstreakademiets koncept. Det er ligeledes bemærkelsesværdigt, hvordan Gry og Anna i denne sammenhæng formår at bedrive kulturforskning som akademisk praksis og deraf viser sig som en slags poetisk-aktivistiske forskere. Dette fokus på forskersubjektet giver mig ligeledes anledning til at nævne det refleksive kulturbegreb, idet de to forskere gør en dyd ud af at evaluere deres eksperiment på selvkritisk vis, hvilket jeg ligeledes vil uddybe senere i opgaven.

⁴ Sørensen, Anne Scott m.fl.: *Nye kulturstudier. Teorier og temaer*, Tiderne Skifter, 2010, s. 36

⁵ *ibid.*, s. 44

⁶ *ibid.*, s. 42

Mellem demokratisering af kulturen og kulturelt demokrati

Foruden de føromtalte kulturbegreber vil jeg nu gøre det hele endnu mere komplekst ved at undersøge det demokratiske kulturbegreb, der (i kølvandet på to verdenskrige) blomstrede frem i takt med det danske velfærdssamfund og Kulturministeriets oprettelse i 1961. Her var det kulturpolitiske mål en demokratisering af kulturen, herunder kunsten, hvor opgaven var at sætte kunsten fri og gøre den tilgængelig for alle. Dette fordi man mente, at kunst og kultur har en dannende effekt. Det var altså udtryk for et ”dannelseskultursyn, med vægt på oplysning og formidling af kunsten i dens forskellige former”⁷. Efter 60’ernes demokratisering af kulturen kom begrebet ’kulturelt demokrati’ på den politiske dagsorden og deraf kom ordet ’deltagelse’ på manges læber. Nu var opgaven at skabe rammer for deltagelse i kulturaktiviteter på procesorienteret amatørniveau⁸. Heri ligger også en erkendelse af, at kulturen måske nærmere burde betegnes *kulturer*, eftersom et samfund ikke består af en monokultur, men i stedet hviler på en kulturel pluralisme. Så langt, så godt. Men hvor befinder Sisters Academy sig henne i alt dette? Spørger man dem selv – hvilket føromtalte Ida Krøgholt på sin vis har gjort i et akademisk interview mellem hende selv, Gry og Anna – lægger de vægt på selve demokratiseringen. For som de siger:

”Vi står jo i en krise, og mange peger på behovet for et andet styresystem end det gældende. Den æstetiske dimension som omdrejningspunkt er et bud blandt mange. Vores hypotese er, at det har vakt en længsel efter at udtrykke sig, leve, opleve og erfare under sanselighedens og poesiens præmisser, at blive en del af denne dimension, at demokratisere denne dimension”⁹.

Jeg kunne ikke sige det bedre selv, men jeg kan tilføje, at eksperimentet både rummer et oplysningskultursyn (jf. demokratisering af kulturen) og et mere oplevelsesmættet kultursyn (jf. kulturelt demokrati). Sulten efter de kulturelle og kunstneriske oplevelser har desuden skabt et større behov for hverdagsæstetik, hvoraf diskussionen om æstetisering og ikke mindst instrumentalisering bliver aktuel. Dette leder mig derfor videre til Grans teori om implosion og eksplosion i det æstetiske felt.

⁷ jf. Duelund, Peter: ”Historisk udvikling” fra *Den danske kulturmodel. En idepolitisk redegørelse*, Forlaget Klim, 1995, s. 36

⁸ *ibid.*

⁹ Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: *Sisters Academy – Et uddannelsessystem neddyppet i sanselighed*, Peripiti 2013, s. 97

Æstetiske eksplosioner i dagliglivet

I Grans tekst *En forestilling om implosjon og eksplosjon i det estetiske feltet*¹⁰ gives der først en mindre præsentation af de to oprindelige kunstdiskurser, nemlig den eksklusive kunst vs. hverdagsæstetikken. Herefter påstår hun, vi i dag befinder os i en æstetiseringens tidsalder, hvor den eksklusive kunst (båret af kunstinstitutionen) synes at implodere mere og mere, mens hverdagsæstetikken omvendt er ved at eksplodere i det offentlige rum. Det er nu over ti år siden, teksten blev skrevet – og det kan derfor konstateres, at hun (heldigvis) ikke fik ret, hvad angår kunstinstitutionens implosion. Den lever i hvert fald stadig, selvom den rigtigt nok har udvidet sin funktion i dagliglivet. Dette er Sisters Academy også et tydeligt eksempel på, idet en del af konceptet er, at de i hvert land samarbejder med en kunstinstitution. Da de var i Odense havde de f.eks. et vikarteam af ti elever fra de statslige teaterskoler med sig – og når de tager til Malmø, har de som sagt også planer om at samarbejde med svenske performancekunstnere. Foruden at dette giver projektet større kunstnerisk kvalitet, er 'søstrenes' idé også at give kunstnerne et mere entreprenant syn på deres egen disciplin og selvfølgelig at inspirere lærerne til at tænke mere kunstnerisk om *deres* disciplin. Ordet 'instrumentalisering' vil her være på sin plads at nævne. I Grans tekst fremstilles det, hvorledes instrumentalisering/æstetisering i mange årtier er blevet anset som fjenden mod Kunsten (med stort k). Dog slutter hun selv med at sige, at hun hellere vil undersøge "om denne æstetisering også kan romme det skønne, det sublime og det subversive til tross for dens genneminstrumentaliserte rolle i økonomien"¹¹.

For Gran er der altså ikke tale om et *enten-eller*. Og det er der bestemt heller ikke for kvinderne bag Sisters Academy. De understreger netop dette i det føromtalte interview: "Vi instrumentaliserer jo netop kunsten, vi mener bare at det skal gøres på en måde, hvor vi holder fast i kunstens 'andethed', dets unheimliche rum og farligheden for netop at åbne en anden oplevelses- og erfaringsverden, selv om der er pædagogiske formål med dette."¹² Ud fra dette kan det vist roligt siges, at Sisters Academy repræsenterer et yderst omfangsrigt kunstsyn, idet det kan rumme æstetiske eksplosioner *både* forinden og foruden kunstens eget felt.

¹⁰ Gran, Anne-Britt: *En forestilling om implosjon og eksplosjon i det estetiske feltet*, Højskoleforlaget, Oslo, 2002

¹¹ *ibid.*, s. 68

¹² Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: *op.cit.*, s. 103

K for kunst, kreativitet og kvalitet i uddannelse

Selvom Gry og Anna giver udtryk for et omfangsrigt kunstsyn, er dette dog ikke ensbetydende med, at de ikke har øje for de udfordringer et sådan kunstsyn rummer. Paradokset mellem kunst, pædagogik og uddannelse er jo heller ikke helt nyt. Faktisk går det tilbage til to grundlæggende forskellige kunstpædagogiske forståelser, nemlig en romantisk og en oplysnings-rationalistisk. Dette gør den engelske forsker Anne Bamford opmærksom på i sin rapport *The Ildsjæl in the Classroom*, der undersøger forholdet mellem undervisning i kunst og undervisning gennem kunst. Det skal nævnes, at jeg ikke selv har læst hele rapporten, men henter min viden fra den tværestetiske analyse *Spændvidder*, hvori Ida Krøgholt har skrevet et afsnit om kunst i uddannelse og erhvervsliv¹³. I forlængelse heraf finder jeg det også på sin plads at nævne, at Krøgholt foruden at forske faktisk også underviser i kunstpædagogisk praksis og diverse teaterprocesser.

Når det er sagt, vil jeg nu vende tilbage til Bamford og hendes præsentation af de to kunstpædagogiske forståelser. ”Den romantiske opfattelse forstår kunstsystemet som et formålsfrit rum for adfærds- og følelsesmæssige udtryk, mens den rationelle tilgang forventer målbare output og i forlængelse heraf primært interesserer sig for kunstprocessers kognitive og reflektive kvalitet.”¹⁴ Citatet vidner i virkeligheden meget om den skelnen, jeg var inde på i forrige afsnit, hvor Kunsten står i kontrast til instrumentaliseringen. Når jeg siger Kunsten (med stort k) mener jeg den slags kunst, de fleste ynder at kalde kunst for kunstens skyld. Altså kunst som har en selvstændig egenverdi, modsat den merværdi kunsten tillægges, når den anvendes til andre formål. I stedet for at starte en verbal krig mellem de to optikker, vil jeg forsøge at forklare den forsonings-tankegang som både Bamford og Sisters Academy er fælles om at repræsentere. Ifølge dem behøver kunsten nemlig ikke at miste sin egenverdi, blot fordi den tillægges værdi uden for sig selv. Kunst har m.a.o. potentiale i (ud)dannelsesmæssige sammenhænge. Udfordringen er dog tosidig, eftersom det ikke er nok at udvide kunstsystemet formålsløse kunstsyn. Skolesystemet bliver også nødt til at gøre op med nogle af dets traditionelle dyder, hvor fag som læsning, skrivning og

¹³ Langsted, Jørn m.fl.: ”Kunst i uddannelse og erhvervsliv” fra *Spændvidder – om kunst og kunspolitik*, Kulturpolitisk forskningscenter, Århus, 2010, s. 39-52

¹⁴ *ibid.*, s. 40

regning opprioriteres til fordel for kunstfagene¹⁵. Begge parter skal derfor lære at se deres disciplin med nye øjne – præcis som søstreakademiet fordrer af alle sine samarbejdspartnere, dvs. eleverne, lærerne, kunstnerne, forskerne og i sidste instans politikerne, idet størstedelen af det danske skolesystem som bekendt styres heraf. Det gælder altså kort sagt om at se ud fra et helhedsperspektiv og derfra få øje på styrkerne ved tværfagligt kultursamarbejde.

Men derfor skal man som sagt ikke være blind for de udfordringer et sådan perspektiv bevirker. Som Bamford-rapporten påpeger, er den helt store udfordring nemlig spørgsmålet om kvalitet. Dette fordi resultatet af kunstfagene som regel ikke er målbare¹⁶. Denne udfordring er Gry og Anna dog meget bevidste om, og derfor er en del af eksperimentet at udvikle nogle nye og alternative evalueringsparametre. I Krøgholt-interviewet nævner de faktisk et muligt bud på nogle af disse parametre, såsom en øget fornemmelse og nydelse ved den sanselige oplevelse og erkendelse af verden, en mere legende og derfor kreativ tilgang, større opmærksomhed på en selv og andre, øget evne til at fostre idéer og øget etisk fantasi¹⁷. At disse parametre skulle være mere målbare har jeg umiddelbart svært ved at se – men det påpeger de egentlig også på selvkritisk vis, for som de siger: ”Hvordan ved man så, om disse parametre træder frem hos den enkelte?”¹⁸. Svaret er, at det ved man ikke. Og det kan nok godt gå hen og blive et problem for søstreakademiet, i hvert fald når de ønsker ikke ’blot’ at være et midlertidigt eksperiment, men rent faktisk en permanent skole i et helt nyt paradigme. For i vores nuværende paradigme forholder det sig nemlig sådan, at vil man ændre det danske uddannelsessystem, så skal man bevise, at det kan betale sig. Alt skal generelt kunne betale sig, for vi lever i en oplevelsesøkonomisk tidsalder, hvor kreative industrier vokser frem på bekostning af, at de skal bidrage til den vækstpolitiske diskurs. Her er det bemærkelsesværdigt, at Sisters Academy på sin vis er et opgør med denne diskurs, til trods for at de jo hylder instrumentalisering af kunsten. Det er (for mig at se) et unikt eksempel på, at man godt kan forene kunst, pædagogik og uddannelsespolitik i et tværfagligt kultursamarbejde *uden* at det bindemiddel, der holder det hele sammen behøver at være lavet af penge. Det kalder jeg sgu en vision.

¹⁵ *ibid.*, s. 42

¹⁶ *ibid.*, s. 40

¹⁷ Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: *op.cit.*, s. 100

¹⁸ *ibid.*

Pædagogisk kunst eller kunstnerisk pædagogik?

Efter at have bandet i en akademisk opgave vil jeg nu forsøge at mindske de store armbevægelser. Jeg vil derfor undersøge forholdet mellem kunst og pædagogik i Sisters Academy nærmere ved at se endnu nærmere på 'søstrenes' kunstsyn. Som det er blevet påpeget, har de et omfangsrigt kunstsyn, idet det rummer både det kunstneriske og det pædagogiske. Spørgsmålet er så, om der mest af alt er tale om pædagogisk kunst eller kunstnerisk pædagogik? Spørger man dem selv, hvilket Krøgholt på sin vis har gjort ved at spørge ind til deres rolle som kunstpædagoger, pointerer de at deres baggrunde er både kunstneriske, akademiske, entreprenante og aktivistiske, og at de derfor har flere missioner¹⁹. Den kunstpædagogiske mission formulerer de således: "Det er vores mission som kunstpædagoger at påvirke begge veje: både at gøre kunst mere entreprenant og pædagogisk, og at gøre den pædagogiske verden mere kunstnerisk."²⁰ Ifølge dem selv er Sisters Academy derfor en kombination af *både* pædagogisk kunst og kunstnerisk pædagogik. Foruden at have et bredt kunstsyn, har de altså også et bredt og ikke mindst idealistisk syn på pædagogikken.

Men perspektiver som disse forpligter. Eftersom de agter både at være kunstneriske og pædagogiske på én gang, kræver dette nemlig dobbelt op på kvaliteten. Den store udfordring er at sikre kvalitet både inden for kunstens og undervisningspædagogikkens felt. For at undersøge projektets kunstneriske kvalitet har jeg valgt at benytte mig af Langsteds ønskevistmodel, der kan ses som et tregrenet samtaleapparat til at vurdere kunstnerisk kvalitet i performativ kunst²¹. De tre grene repræsenterer henholdsvis balancen mellem *villen*, *kunnen* og *skullen*. *Villen* betegner mere specifikt engagement, indre glød og kommunikationsvilje, hvilket jo lige præcis er, hvad Sisters Academy giver udtryk for. *Kunnen* skal bl.a. ses som teknisk kunnen og deraf kunstnerisk professionalisme. Herudover skriver Langsted, at "det er karakteristisk for god performativ kunst, at den formår at henvende sig til og aktivere såvel intellektuelle som følelsesmæssige sider hos modtageren."²² Eftersom jeg (desværre) ikke selv har været modtager i Sisters Academy, har jeg undersøgt de lærer- og elevblogs, som er at

¹⁹ Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: op.cit., s. 104

²⁰ ibid.

²¹ Langsted, Hannah og Rørdam Larsen: uddrag af *Ønskevistmodellen. Kunstnerisk kvalitet i performativ kunst*, Forlaget Klim, 2003, s. 140-163

²² ibid., s. 151

finde på akademiets hjemmeside. Jeg indrømmer dog gerne, at jeg ikke har nået at læse dem alle, men i stedet har forsøgt at orientere mig – og eftersom jeg er ved at løbe tør for normalsider, vil jeg referere det ganske kort og præcist. Der hersker selvfølgelig delte meninger om eksperimentet, både gode og knap så gode, men jeg bliver simpelthen nødt til at nævne, at de gode rummer så megen rørelse, at også jeg blev rørt af at læse det. Der er især en af eleverne, som beskriver det som ”a personal journey”²³ som hun bogstaveligt talt begræder skulle ende. En del af lærerne er også tydeligt rørte over de mange emotionelle øjeblikke, men som flere af dem påpeger, har det også været svært at forene performancekunst og undervisning ²⁴ Det er da også bemærkelsesværdigt, at langt de fleste elever lægger vægt på den æstetiske oplevelse, frem for den pædagogiske oplysning. Dette vidner måske om, at ’søstrenes’ oplevelsesmættede kultursyn er lidt *for* mættende, hvis de også ønsker at aktivere eleverne rent intellektuelt og derved give projektet pædagogisk og didaktisk kvalitet.

Dog er det ikke helt så enkelt igen, for dette afhænger jo også af, hvad man forstår ved ordet ’intellektuelt’ og hvordan man m.a.o. forstår intelligens. Jeg har dog hverken plads eller kvalifikation til at begive mig ud i denne diskussion. Det skal dog nævnes, at Howard Gardners teori om de syv intelligenser vidner om, at intelligens også kan være følelsesmæssigt betonet – som jo ellers i manges øjne står i kontrast til netop det intellektuelle. Med det in mente er det måske alligevel ikke helt så problematisk, at deltagerne i Sisters Academy lægger vægt på de følelsesmæssige oplevelser. Apropos deltagelse er det netop også denne, der ifølge Gry og Anna skal give grobund for de førnævnte transformationer, som deltagerne gerne skal gennemgå. Selv udtrykker de det således: ”Gennem denne deltagelse har vi en hypotese om, at de [eleverne] vil tage nogle af disse værdier med sig og på sin vis blive agenter for et andet tanke sæt og værensmodus. Så det større transformationspotentiale og deltagelsen er dybt forbundet.”²⁵ Deres hypotese går endvidere på, at de enkelte menneskers personlige transformationer i sidste ende bliver institutionens transformation – og hermed skal vi tilbage til de store armbevægelser, for det er først og fremmest dem, der løfter eksperimentet. Samtidig er det vel netop også den slags bevægelser, der påkræves af ønskekivistens tredje gren. *Skullen* betegner nemlig en samfundsmæssig nødvendighed,

²³ <http://sistersacademy.dk/i-will-gaze-at-the-seeds-i-planted/>

²⁴ <http://sistersacademy.dk/relation-between-performance-art-and-teaching-a-rough-draft/>

²⁵ Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: op.cit., s. 101

der rækker ud over den kunstneriske vilje og de kunstneriske evner. Det er med Langsteds egne ord den dimension, der bringer det æstetiske og det etiske sammen²⁶. Og dette er netop, hvad Sisters Academy ønsker at gøre ved at transformere det gældende system, dvs. den økonomiske dimension, hvilken de som sagt håber på at erstatte med den æstetiske dimension. Og i denne sammenhæng er de jo ikke bange for at instrumentalisere kunsten. For mig at se vidner Gry og Annas kunst- og kultursyn nemlig om, at det ikke er et spørgsmål om, hvilke konsekvenser instrumentalisering har for kulturens og kunstens egenverdi. Det er et spørgsmål om, hvilke konsekvenser den økonomiske dimension har for menneskets egne værdier. Og således fødes et menneskesyn.

Konklusion

Det kan nu konkluderes, at Sisters Academy repræsenterer et yderst visionært kultur-kunst- og menneskesyn. Det befinder sig i et spændingsfelt mellem intet mindre end idealistisk kunstpædagogik og aktivistisk kulturforskning. Men selvom det lyder smukt, er den store udfordring dog at skabe balance herimellem. Dette prøver 'søstrene' i første omgang at gøre ved at balancere mellem det gode, det skønne, det komplekse og det reflektive kulturbegreb. Særligt gøren-dimensionen er sigende for eksperimentet, idet både kultur og kunst ses som noget vi gør i fællesskab, ja, som et mellemmenneskeligt anliggende. Deraf kommer spørgsmålet om demokratisering af kulturen ligeledes på banen, hvortil Sisters Academy både rummer den dannende og oplysende demokratisering samt et mere oplevende og deltagende kulturelt demokrati. Herudover forsøger søstreakademiet at balancere mellem kunst, æstetisering og instrumentalisering i uddannelsessystemet. Og med Grans eget udtryk kan man sige, at de formår at lave æstetiske eksplosioner både forinden og foruden kunstens eget felt. De repræsenterer altså en forsonings-tankegang, hvor tværfagligt kultursamarbejde godt kan manifesteres uden at den økonomiske dimension tager over. Omvendt forestiller de sig en skole i et æstetisk, sanseligt og poetisk samfundsparadigme, hvor udtryk som pædagogisk kunst og kunstnerisk pædagogik ikke behøver være hinandens modsætning. Disse kan netop forenes ifølge Gry og Anna. Dog skal der ikke herske nogen tvivl om, at et sådan

²⁶ Langsted, Hannah og Rørdam Larsen: op.cit., s. 152

tværfagligt perspektiv forpligter. Det rummer nemlig både styrker og svagheder – selvom svagheder er et ærgerligt ord i denne sammenhæng og nok nærmere burde benævnes udfordringer. En af de store udfordringer angår som sagt kvaliteten, idet denne både påkræves kunstnerisk, pædagogisk og didaktisk. Om søstreakademiet evner dette (jf. *kunnen*) kan umuligt svares entydigt på, da dette afhænger af den enkeltes oplevelse. Det kan dog konkluderes, at mange af skolens deltagere blev aktiveret følelsesmæssigt, og alt efter hvilket intelligenssyn man har, kan det også siges, at de blev aktiveret intellektuelt. Der er dog stadig langt fra den enkelte til systemet, så måske er det også her, der skal sættes ind, hvis akademiet skal blive en permanent størrelse. Jeg tør dog godt konkludere, at 'søstrene' ikke behøver bekymre sig om, hvorvidt den indre glød (jf. *villen*) og den samfundsmæssige nødvendighed (jf. *skullen*) er til stede som en mægtig styrke i eksperimentet, der dog emmer af utopiske tendenser. Om ikke andet vidner Sisters Academy stadig om et særligt holistisk og håbefuldt menneskesyn, der på idealistisk og aktivistisk vis forsøger at inspirere til et muligt i morgen.

Litteraturliste

- Duelund, Peter: ”Historisk udvikling” fra *Den danske kulturmodel. En idepolitisk redegørelse*, Forlaget Klim, 1995
- Gran, Anne-Britt: *En forestilling om implosjon og eksplosjon i det estetiske feltet*, Højskoleforlaget, Oslo, 2002
- Hallberg, Lawaetz og Krøgholt: *Sisters Academy – Et uddannelsessystem neddyppet i sanselighed*, Peripiti 2013, <http://sensuous.dk/wp-content/uploads/2013/10/Sisters-Academy-Et-uddannelsessystem-neddyppet-i-sanselighed.pdf>
- Langsted, Jørn m.fl.: ”Kunst i uddannelse og erhvervsliv” fra *Spændvidder – om kunst og kunstpolitik*, Kulturpolitisk forskningscenter, Århus, 2010
- Langsted, Hannah og Rørdam Larsen: uddrag af *Ønskevistmodellen. Kunstnerisk kvalitet i performativ kunst*, Forlaget Klim, 2003
- Sørensen, Anne Scott m.fl.: *Nye kulturstudier. Teorier og temaer*, Tiderne Skifter, 2010
- <http://sistersacademy.dk/> (05.01.15)